

Martin van den Hoorn

Bij orchideeën denken veel mensen automatisch aan de uitbundige en vrolijk gekleurde planten die tegenwoordig in vrijwel elke bloemenzaak te koop zijn. Of aan planten met mysterieuze en bizar gevormde bloemen die hoog in boomkruinen van tropische regenwouden groeien. Slechts weinigen weten echter dat er ook in ons eigen land meer dan veertig verschillende soorten orchideeën zijn te vinden.

Naar een betere bescherming in eigen land

Op zoek naar orchideeën

Gevlekte orchis FOTO MARTIN VAN DEN HOORN

NIET ALLEEN IN NATUUR- GEBIEDEN

Veel orchideeënsoorten zijn hoofdzakelijk te vinden in natuureservaten. Maar toch duiken ze ook regelmatig op in plantsoenen, wegbermen, opgespoten terreinen en langs spoorlijnen. Zo is bijvoorbeeld op een industrieterrein in Hoofddorp een schitterende populatie bijenorchissen aanwezig en worden binnen de gemeentegrenzen van Almere alleen al vijf verschillende soorten aangetroffen. In het westen van het land groeien de bokkenorchis en het hondskruid gewoon in de wegberm! Sommige orchideeën stellen heel specifieke eisen aan hun omgeving. Het is dan ook niet verwonderlijk dat deze kritische soorten de afgelopen decennia sterk achteruitgegaan zijn. We moeten hierbij denken aan soorten zoals de veenmosorchis en de honingorchis.

Gelukkig is er op orchideeëng gebied ook veel positiefs te melden. Het aantal vindplaatsen van de bijenorchis, bokkenorchis en het hondskruid is de afgelopen tien jaar flink toegenomen. In 2008 werden er zeer zeldzame vormen van de vleeskleurige orchis en de bijenorchis gemeld. Bovendien is er voor het eerst een tongorchissoort in Nederland gevonden. Nader onderzoek, waarbij de Werkgroep Europese Orchideeën (WEO) nauw is betrokken, zal moeten uitwijzen om welke tongorchissoort het gaat en hoe aannemelijk het is dat het hier een spontane vestiging betreft.

STROPERSPRAKTIJKEN

Alle orchideeën in Nederland zijn door de Flora- en Faunawet wettelijk beschermd. Dit houdt in dat ze niet geplukt, uitgegraven of beschadigd mogen worden en dat er een

Bokkenorchis. FOTO: ED VAN WIJNGAARDEN

Vliegenorchis FOTO MARTIN VAN DEN HOORN

onthefing nodig is wanneer er op een orchideeëngroeiplaats een ingreep moet worden uitgevoerd. Helaas gaat het met deze bescherming in de praktijk nogal eens mis. Groeiplaatsen worden vernield of planten worden afgemaaid. Vorig jaar is een van de beroemdste groeiplaatsen van hondskruid door de aanleg van een zwembad totaal vernield. Ook moeten we nog steeds constateren dat er planten worden uitgegraven. Zo is bijvoorbeeld enkele jaren

Welriekende muggenorchis FOTO MARTIN VAN DEN HOORN

Bijenorchis FOTO MARTIN VAN DEN HOORN

geleden een populatie van de zeer zeldzame herfstschroeforchis door uitgraven verloren gegaan en tijdens een bezoek aan de bijen-

orchispopulatie van Hoofddorp heb ik zelf de troosteloze aanblik van een veldje met graafputjes kunnen aanschouwen.

ZOEK MEE, GEEF DOOR EN BESCHERM!

Voor een goede bescherming is het belangrijk om een zo goed mogelijk actueel beeld van orchideeënstandplaatsen te hebben. Daarom organiseert de WEO in nauwe samenwerking met stichting FLORON en de stichting Veldwerk Nederland een orchideeënwaarnemingsproject. Orchideeën zijn niet altijd eenvoudig te herkennen en op naam te brengen. Daarom is er een zoekkaart ontwikkeld waarmee je het grootste deel van de Nederlandse soorten kunt determineren. Deze zoekkaart is met dit nummer van *Natura* meegestuurd. Voor degenen die orchideeën tegenkomen die met de zoekkaart niet goed op naam zijn te brengen, heeft FLORON een interactieve orchideeënsleutel ontwikkeld waarmee alle Nederlandse (onder)soorten zijn te deter-

Poppenorchis FOTO MARTIN VAN DEN HOORN

WERKGROEP EUROPESE ORCHIDEEËN

De Werkgroep Europese Orchideeën van de KNNV beschikt over een eigen website (www.knnv.nl/europese-orchideeen). Hierop is uitgebreide informatie te vinden over in het wild groeiende Nederlandse en Europese orchideeënsoorten. Verder worden er regelmatig updates geplaatst over nieuwe vondsten, onderzoek en literatuur. In het forum kunt u alle vragen stellen over Europese orchideeën en er zijn aankondigingen van excursies, reizen en andere activiteiten. Alle activiteiten rond het waarnemingsproject worden aangekondigd op de websites van de Werkgroep Europese Orchideeën en die van Stichting Floron (www.floron.nl). In het kader van dit project heeft de Werkgroep Europese Orchideeën samen met Floron in Naturalis een speciale vitrine over orchideeën ingericht, waarin onder meer de bestuiving wordt belicht.

mineren. Natuurlijk zijn ook de leden van de WEO bereid om te assisteren bij determinatieproblemen. Maak een paar goede digitale foto's van de bloemen en van plant in zijn geheel, plaats ze op het forum van de WEO en u heeft binnen afzienbare tijd een reactie. Alle informatie over het waarnemingsproject, het doorgeven van waarnemingen, de interactieve orchideeënsleutel en het orchideeënforum zijn te vinden op de website van de WEO: www.europese-orchideeen.nl.

Martin van den Hoorn is voorzitter van de Werkgroep Europese Orchideeën.